

A hírszerzés és (fél)múltja

Egy ősi mesterség

Mint ahogy azt mindannyian hallhattuk már, a Magyar Köztársaság komoly ügynöki múltra visszatekintő miniszterelnöke az Országgyűlésben ősi mesterségként aposztrofálta egykori fizető foglalkozását. Bár ezt a kifejezést a köznyelv egy egészen más jellegű professzióra szokta szinonimaként alkalmazni (Mata Hari például kiváló tehetséggel kapcsolta össze a kettőt, kellemeset a hasznossal alapon), mégis hadd védjem meg a miniszterelnök urat ebben az ügyben, ezúttal ugyanis kivételesen nem az ő legújabb nyelvi leleményével állunk szemben.

Az „ősi mesterség” tudniillik fejezetcímként is felbukkan Ónody György Közel-Kelet-szakértő A hírszerzés története című könyvében, amelyhez egyébként Kóvér László írt ajánlást. Ne tessék kérem kinevetni Medgyessy Pétert, nyilván ő is olvasta ezt a könyvet, és onnan vette a fordulatot.

Szerteágazó gyökerek
A hírszerzés egyébként tényleg ősi mesterség, már az ősi Egyiptomban, Kínában, Rómában is virágzó kultusza volt, ám mint szakma, csak valamikor a XIX. században kezdett el differenciálódni. Ettől kezdve különíthetjük el a katonai és politikai, külső és belső hírszerzést, a kémelhárítást pedig ezután a belső hírszerzés keretein belül találhatjuk meg.

A magyar kémelhárítás története úgyszintén ősi időkre nyúlik vissza, először az *Aba Sámuel* és *Orseolo Péter* közötti háborúskodás korából maradtak fenn erre vonatkozó adatok. A későbbi lovagi korban, melynek jellemzője inkább a nyílt, párbajszerű, szemtől szembe hadviselés volt, nem sok jelentőséget tulajdonítottak a kémkedésnek.

A török kor ellenben igencsak fölfuttatta a szakmát, a harcmodor is minden tekintetben szükségessé tette az előzetes felderítést és ehhez kapcsolódva természetesen az ellenséges kémek kiszűrését, az elhárítást is. A költő *Zrínyi* Miklós így írt ekkoriban: „Bizzál, de nézd

meg kibem..., mert szépen szól, esküszik, és az ellenségénél nagy vétket tett, ... ez mind cselfogás lehet az te fejedre és a tied veszélyére.”

Egy, az NBH honlapján található kitünő tanulmány a kuruc korból a titkosírás kiterjedt használatát említi a témakörben, *Rákóczi* például személyesen is alkalmazta ezt a fortélyt a kémek dolgának megnehezítésére.

A 48-as szabadságharc idején pedig a hírszerzés mellett az elhárítás úgyszintén kiemelt jelentőséggel bírt. Az államrendőrséget ebben a szellemben különös gonddal szervezte meg *Szemere* Bertalan belügyminiszter. A szabadságharc leverése után a hírszerzési tevékenység a Monarchia korában éledt fel újból.

D-15 hírt visz – 700 évvel ezelőtt

A Tanácsköztársaság alatt nem volt idő megfelelő szervek kiépítésére, így meghiúsult a politikai nyomozó osztály felállítására készített terv is.

Az elhárítási tevékenységet Magyarország történetében először a Horthy-rendszer helyezte törvényes alapokra (1921. évi III. tc.). A területért felelős szervek ebben az időben főként a különféle szélsőbaloldali és szélsőjobboldali mozgalmak és a kisantant kémek féken tartásában működtek közre. A német megszállás után a magyar titkosszolgálatok nemzeti jellege természetesen semmivé lett (ahogy később a szovjet megszállás után is).

Új korszak, új módszerek
A világháborúnak még nem is volt vége, mikor 1945 márciusában szovjet engedéllyel megalakult a HM Katonapolitikai Osztálya (ha még emlékszünk, ennek volt munkatársa annak idején néhai *Vásárhelyi* Miklós). Mondanom sem kell, az osztály tevékenységét minden tekintetben a szovjet elvárások határozták meg.

Később minden államvédelemhez kapcsolható szerv az ÁVH-ba mint „összevont” terrorszervezetbe olvadt be. Az '56 utáni véres káosz után, az ávó „megszűnését” követően, csak a 60-as évek végére tudtak az elvtársak valamilyen titkosszolgálati koncepciót összeállítani. Ennek kétes értékű gyümölcse lett 1971-ben a BM III. számú főcsoportfőnöksége, amely miniszterhelyettesi irányítással –

minden osztályával egyetemben – végig a szovjet „tanácsadókkal” és KGB-rezidensekkel böven ellátott MSZMP titkos utasításai szerint működhetett zavartalanul.

Egészen 1990-ig, amikor is kirobbant az elhíresült Duna-gate botrány. Januárban a Fidesz és az SZDSZ közös sajtótájékoztatón jelentette be, hogy az 1989. október 23-ai alkotmánymódosítást figyelmen kívül hagyva a már utolsókát rúgó pártállam törvénytelen adatgyűjtést folytatott az ellenzéki pártok ellen.

Az ügy következménye az lett, hogy megszüntették a BM III/III-as csoportfőnökségét, és ezzel lassan elindulhatott az a folyamat, amely a diktatúra által rendeltetésszerűen használt állambiztonsági szervek működésének törvényes alapokra helyezésében csúcsosodott ki.

Hátra van még azonban a személyi állomány felülvizsgálata, ugyanis az önkényuralom beültetett mérgefogaitól egyáltalán nem olyan könnyű megszabadulni. Súlyos titkok tudóit, veszélyes kapcsolatokkal rendelkező ügynököket tömörített a közelmúltban ismét a figyelem középpontjába került főcsoportfőnökség, és ugyebár a titkok és a kapcsolatok idővel ritkán enyésznek el.

Utólag pedig mindenki azt mond, amit akar: „szépen szól, esküszik,” ahogy *Zrínyi* írta, és valóban, a legkényelmesebb ilyenkor eljátszani a magyar Canarist, báránybört öltetni, és buzgón hangoztatni, hogy felejtjük el a múltat. A hírszerzés valóban fontos, ahogy ezt a rövid történeti áttekintés is

A hírszerzés egyébként tényleg ősi mesterség, már az ősi Egyiptomban, Kínában, Rómában is virágzó kultusza volt, ám mint szakma, csak valamikor a XIX. században kezdett el differenciálódni.

mutatja, nemzeti múltunk szempontjából is kiemelt jelentőségű, csak nem mindegy, hogy végső soron kinek az érdekét szolgálja. Az idő azonban mindent eldönt majd, és én bízom abban, hogy a fentebb említett Ónody-kötet ajánlásában Kóvér László igazat ír: „a történelem haladtával egyre nehezebb összesmosni a nemest és a nemtelent...”

No de összesmosás és szétválasztás kérdésében mi igazán nem vagyunk illetékesek. „Arra ott van kérem a bizottság, az majd kivizsgálja, mi nem válaszolunk ilyen otromba kérdésekre; és különben is, minek kell állandóan a múlttal foglalkozni...” – NÉPNEVELŐ

A kecske és a káposzta esete az információs szupersztrádával

Az internet és az ingyenesség mítosza

Sokak számára az internet egyik fő vonzereje, a szabadság és a sokféleség mellett, az a (néha csalóka) tudat, hogy semmiért sem kell fizetni. A világhálót hős-korában a nonprofit szemlélet uralta, mára azonban itt is „helyreállt” a dolgok rendje, a pénz beszél, az ingyenesség illúziója azonban makacsul tartja magát.

A különböző (a telefonköltséget nem számítva) ingyenes modem internet-hozzáférést kínáló szolgáltatók meglehetősen népszerűségnek örvendenek a felhasználók körében, de üzletileg nem igazán mondhatók sikeresnek. Itthon korábban két szolgáltató vetelkedett a netezők kegyeieért, majd a Kiwi kiállítását követően a Freestart egy időre egyedül maradt. Az elmúlt hetekben a Matáv-kezdmények átalakulásának hatására azonban – más konstrukcióban, általában korlátozott időszakban és szervizrel ugyan, de – több internetes cég is hasonló szolgáltatás elindítását jelentette be. A szolgáltatók különböző úton-módon illesztik be a díjmentesen kínált hozzáférést kínálatukba: vannak, akik felesleges kapacitásukat kihasználva, fizetős ajánlataikhoz szeretnének

kedvet csinálni új előfizetők magukhoz kötésével, mások reklámbevételeiből tervezik finanszírozni az ingyenes szolgáltatásokat. Egyelőre átütő sikereket egyik hasonló elképzelés sem ért el, pedig Amerikában még széles sávú hozzáférés díjmentes biztosításával is megpróbálkoztak.

A legelterjedtebb ingyenes szolgáltatás az e-mail, majdnem minden komolyabb portál vagy lapcsoport kínál freemail lehetőséget. A szolgáltatás célja, hogy minél inkább az oldalhoz kösse a felhasználót, rendszeres látogatóvá tegye, a közösségi érzést erősítse vagy éppen az e-mail-cím által reklámozza magát (minél többen kapnak xy.com-os e-mail címről levelet, annál többen ismerkednek meg az xy.com márkanevvel).

A grátisz egéralátét-specialista

FREE MOUSEPADS

FreeMousepads.com you can sign up to receive a FREE MOUSEPAD!

Privacy | Dates | Free Stuff | Tell a Friend

We have spanned the globe for the most amazing mousepad available and have finally found it!

Complete the form below to sign up and receive a free mousepad. Mousepads are shipped quarterly. We can accept only one entry per household.

Over 300,000 Mousepads have already been shipped!

In addition, 1 million have been manufactured and are ready for delivery.

Personal Information
* indicates a required field

* First Name:

* Last Name:

Prolong the life of your mouse...
Sign up for a free mousepad!

Ezek az e-mailszolgáltatók általában a webes levelezőfelületen elhelyezett, illetve a levelek végére befűzött reklámokból jutnak bevételekhez, bár ez önmagában csak ritkán elég a kifizető működéshez.

A díjmentes tárhelyszolgáltatók is szinte egyidősek az internettel, vagy legalábbis annak széleskörű elterjedésével. A honlapok vagy fájlok tárolására szakosodott oldalak is reklámfelületeik értékesítésével tartják fenn magukat, a náluk elhelyezett lapok megjelenítések felugró ablakban vagy éppen a böngészőablak felső részén megjelenő csíkbán jelenítenek meg hirdetéseket.

A változatosság kedvéért a tartalomszolgáltatók is igyekeznek reklámbevételeikre alapozva működni, de egyre többen teszik fizetősé szolgáltatásaik egy részét. A világhálón nagyon sok információhoz hozzájuthatunk ugyan, de a struktúráltatlanság miatt nem egyszerű megtalálni az éppen keresett dolgokra, ráadásul sok a pontatlan, megbízhatatlan forrás, a megbízhatóságot és az átláthatóságot meg kell fizetni. Például a világ vezető napi- és hetilapjai gyakran a papírváltozat előfizetéséhez ingyen vagy legalábbis kedvezményes áron adják az online kiadás és az elektronikus archívum elérését.

A világhálón (megfelelő sávszélesség birtokában) költségek nélkül szerezhetünk meg olyan programo-

A szerzői jogok sötét oldala

kat, filmeket, zenéket is, amiket kiadójuk nem igazán szánt ingyenesnek. Az internet áttekinthetetlen dzsungelében virágnak az illegális warez-oldalak, ahonnan sokszor már a megjelenést megelőzően le-
tölthetjük a legújabb játékokat vagy éppen zenei albumokat. A szerzői jogok védői érthető módon tüzel-

...a világháló imázsához szervesen hozzátartozó ingyenesség már elsősorban promóciós célokat szolgál...

vással irtják a hasonló honlapokat, de küzdelmük meglehetősen kilátástalannak tűnik.

A virtuális javakon kívül ezernyi kézzelfogható apróság is ingyen

juthatunk hozzá (igaz, ez elsősorban észak-amerikai sorstársainkra vonatkozik, mivel a legtöbb bigyó postázása az újvilágra korlátozódik). A kínálat elképesztő, az egyszerű könyvtől, egéralátétől kezdve, az óvszeren keresztül egészen a kutyapiszokzacskóig, mindenféle praktikus dologgal súlyosbíthatjuk háztartásunkat.

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy a világháló imázsához szervesen hozzátartozó ingyenesség – a kezdeti kegyelmi állapottal szemben – ma már elsősorban promóciós célokat szolgál, s nem a világmegváltó, a közösség érdekeit előtérbe helyező gondolkodásmód motíválja. – TURUL

Előző számunk Lenyulás.hu című cikkében Lovastyik Ádám nevét tévedésből helytelenül írtuk le, ezért az érintett elnézését kérjük.

Újabb csúcsponton az izraeli–palesztin viszály

Szentföld, szent háború

Nem múlik el olyan nap, amikor a külpolitikai hírek listáját ne a közel-keleti hadiesemények és terrorcselekmények uralják. Immár huszonkettedik hónapja tombol a palesztinok második intifádája, Izrael pedig egyre radikálisabb eszközökkel igyekszik a felkelés vérbefojtására. A 93-ban beindított és jelentős eredményekkel járó oslói békefolyamat megtorpant.

A formálisan mai napig érvényes koncepció alapja a „területet a békéért” elv: az Izrael által elismert, fokozatosan kialakuló palesztin állam a megszállt területek izraeli kiűritéséért cserébe békét ajánl az 1948-as megszületése óta gyakorlatilag folyamatosan hadban álló zsidó államnak. A koncepció leglényegesebb eleme a folyamatosság, az igazán kényes kérdéseket – mint pl. a végleges határok, Jeruzsálem megosztása és a menekültek visszatérése – a tárgyalások végső szakaszára halasztották. A 2000-ig átadott területek azonban jórészt egymástól elszigetelt településeket foglaltak magukba, összesen Ciszjordánia alighúsz százalékát, illetve a mindössze pár ezer zsidó telepés mellett egymillió palesztinnak otthont adó gázai övezet mintegy 75%-át. A megalkuló Palesztin Hatóság önvédelmi képességei nemigen veszélyeztették a terület feletti átfogó izraeli fegyveres dominanciát.

Másfél évvel ezelőtt éppen a kényes kérdések terítékre kerülésével megtorpantak a tárgyalások. Ciszjordániának a palesztinoknak történő gyakorlatilag teljes (95%-os) átadásába ugyan Izrael belement, de a menekültek visszatérése és a jeruzsálemi óváros felosztása körüli viták holtpontra jutottak. Az akkori izraeli jobboldali ellenzék vezérének, Ariel Saronnak a muzulmánok

számára szent jeruzsálemi Sziklamecsetnél tett demonstratív látogatása nyomán kitört a második palesztin felkelés. Izraelen terrorhullám söpört végig, amelybe belebukott a balközép Barak-kormány, és hatalomra került a biztonság jelszavával kampányoló, szélsőjobboldali pártokat is magába foglaló Saronkabinet. Az izraeli politika e fegyvereke egyik szellemi atyja volt az Izrael által 1982–85-ben Libanon ellen viselt háborúnak, amelynek során állítólag tudtával hajtottak végre az izraeli csapatok és libanoni pártfogoltjaik súlyos, emberiségellenes bűntetteket (vérengzés a szabrai és satilai palesztin menekülttáborokban, 1982).

Mikor lesz végre egyetértés?

Mivel nem vállalhatja fel a palesztinok tömeges elűzését és a megszállt területek etnikai megtisztítását, Saron koncepciója gyakorlatilag a libanoni tapasztalatokra építve az, hogy a palesztin önkormányzat kvázi felszámolásával javítsa az izraeli pozíciókat a majdani béketárgyalások során. Saron egy olyan

kiszolgáltatott és széttagolt palesztin állammal hajlandó csak „kiegyezni”, amelynek Izrael katonai túlsúlyával gyakorlatilag folyamatosan a torkán állhat. A minőségi változást jól jelzi, hogy amíg korábban egy-egy, a palesztinok

Gyerek is harcban

után ideiglenesen zárták le a palesztin területeket, addig mostanra az izoláció nemhogy tökéletessé vált, hanem sor került egyes városok (pl. Betlehem, Jerikó stb.) újonnan megszállására. A reguláris erőkkel végrehajtott és esetenként a polgári lakosság elleni súlyos – legutóbb a dzsenini menekülttáborban tapasztalt – atrocitásokkal kísért városi offenzívák fő célja a minél nagyobb mértékű rombolás, a terroristáknak bázisul szolgáló infrastruktúra fizikai megsemmisítése. Intenzitása azt

mutatja, Saron okosan kihasználta a szeptember 11-e utáni lélektani állapotot, a terrorizmus elleni világméretű harc jelentőségét.

A palesztinok válasza minderre alapvetően egyszerű: mivel esélytelenek az izraeli hadsereggel szemben, partizánháborúra rendezkedtek be, amelynek fő célja nem a szűkebb értelemben vett katonai győzelem, hanem az izraeli háterszág megrop-

pantása. Ezt szolgálják azok az egymást immár gyakran követő, óriási pusztítást okozó terrorcselekmények, amelyek minél több emberélet elpusztításával, minél több fájdalmat okozva (ld. a gyerekek elleni, megmagyarázhatatlanul brutális akciókat)

akarják az offenzíva feladására kényszeríteni Izraelt. Arafat nem teljesen megalapozatlanul játszik Izrael meghátrálására: Libanonnal ellentétben most nincs helyi kollaboránsokból álló hadsereg és a hadszíntér csak pár kilométerre van a háterszágtól, sőt a háború részben ott zajlik. A mindennapokban megélt hadiállapot igen romboló hatással van nemcsak a hadsereg moráljára, hanem a polgárok biztonságérzetére is.

Döntő szerepet játszik majd a világpolitikai helyzet, főképpen pedig a válságra egyedülként hatni képes Egyesült Államok. Washington fenn akarja tartani a szeptember 11-e után összekovácsolt muzulmán koalíciót, hiszen erre szüksége van további terveihez. Ennek érdekében támogatta az 1967-es határok visszaállítását kimondó legújabb szaúdi béketervet is. Ugyanakkor rövid távon leginkább az amerikai zsidó lobbis és az a tényező befolyásolja, hogy a szeptember 11-e utáni helyzetben az amerikai közvélemény még a korábbinál is inkább Izrael-baráttá vált, mert a palesztinok elleni akciókban a terrorizmus elleni harcot látja. Emiatt az amerikai külpolitika egyértelműen Arafatot teszi felelőssé a jelenlegi helyzetért, rövid távon majdhogynem szabad kezet ad Izraelnek. – BOZÓTHARCOS

Könyörtelen demográfia

Közép- és hosszú távon a zsidók legnagyobb ellensége népességük relatív csökkenése. A legutóbbi népszámlálás szerint Izrael – az anektált Kelet-Jeruzsálemet is számítva – mintegy 5 millió zsidó és 1,2 millió palesztin lakossal rendelkezik. Emellett az 1967-es háborúban Izrael által megszállt területeken 3,3 millió palesztin, illetve az elmúlt évtizedekben stratégiai

szándékkal odairányított 200 000 zsidó telepés él. Összességében tehát az alig negyedmagyarországnyi területen, ahol a művelhető földterület és a víz hiánya alapvető problémákat jelent, már most is 4,5 millió palesztin néz farkasszemet 5,2 millió zsidóval. Ez az arány a zsidó bevándorlás lecsengésével – sőt, biztonsági okokkal magyarázható negatívba fordulásával – utóbbi ro-

vására folyamatosan romlik: az európai modell szerint építkező zsidó családokban csak egy-két gyerek születik, míg az araboknál nem ritka a 4-6 gyerek sem. (És akkor még nem beszéltünk a térség államai-ban élő mintegy 3,5 millió palesztin menekültől...) Nem kell matematikusnak lenni a következmények felméréséhez: Izraelnek létkérdése, hogy a palesztinokkal minél előbb megtalálja a békés egymás mellett élés módját. – BH